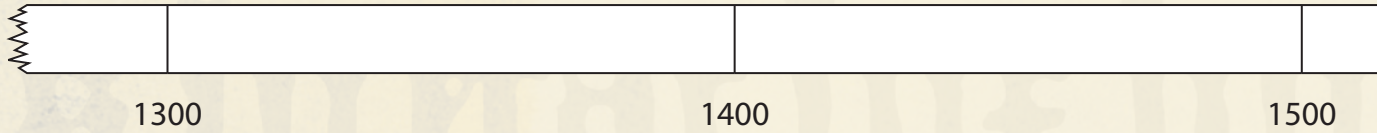
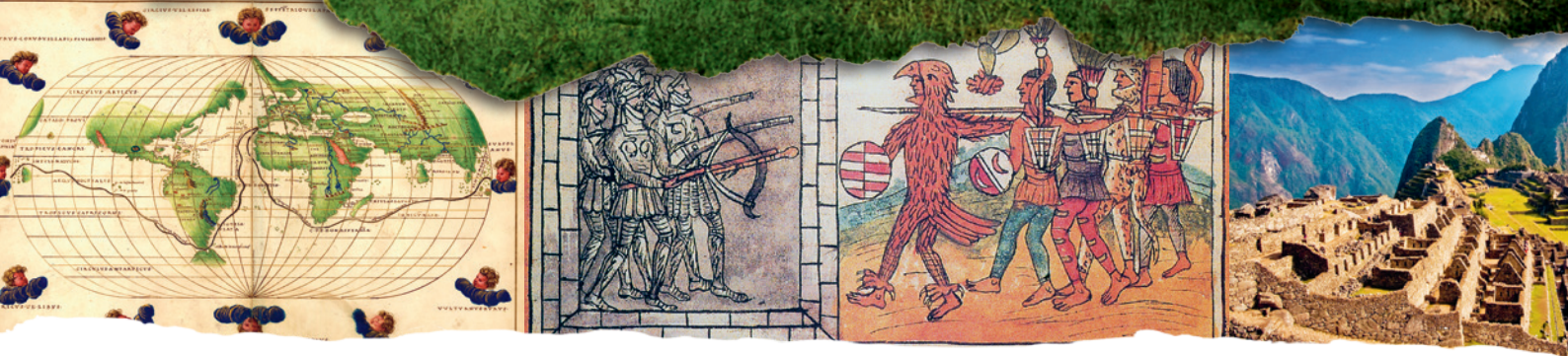

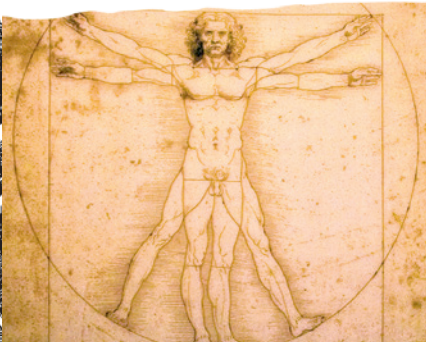
2 1450 - 1650

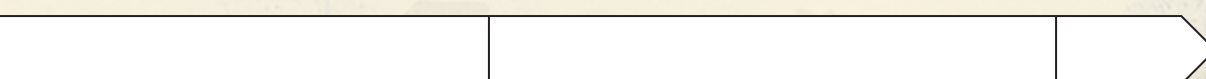

1300

1400

1500

1600

1700

Cristoforo Colombo

(Christoffel voor vrienden)

★ Amici

Bericht * ▾

🏠 °1451 Genua

♥ Getrouwd met [Filipa Moniz Perestrello](#)Nu in een relatie met [Beatrix Enriquez de Arana](#)

Vrienden 1832

Foto's 739

Kaarten 412

Vind ik leuk 38

Amerigo Vespucci ▸ [Cristoforo Colombo](#)
(1504) 👤👤

Otro mundo? Nee nee, novo mundo! Het is niet Indië, ik noem het Amerika!

Cristoforo Colombo
(1493) 👤👤

Otro mundo is gevonden!

Bartholomeu Diaz Wij waren toch eerder!

Cristoforo Colombo Dat kan goed zijn, maar wij Spanjaarden zijn er via het westen geraakt, over de duistere en woeste oceanen. En jullie Portugezen, angsthazen, volgden de kust van Afrika naar het oosten.

Bartholomeu Diaz En dan? Het land dat we bereikten, is toch hetzelfde! En wie is er dan de slimmerik, jij die het gevaar opzoekt of ik die veilig speel en hetzelfde bereik!? Ik denk er het mijne van!

Vasco da Gama Diaz, jij hebt geen recht van spreken. Je bent ocharme net Kaap de Goede Hoop durven passeren. Je hebt Indië niet eens gezien! Trouwens, de overlevering zegt dat twee broers Indië zouden ontdekken. Wel, mijn broer en ik hebben dat dus knap gedaan, al zeg ik het zelf!

Cristoforo Colombo Wat heb je eigenlijk buit gemaakt in jouw Indië?

Vasco da Gama goud, kostbare specerijen, edelstenen ... noem maar op! De mensen waren zeer meegaand en vriendelijk.

Cristoforo Colombo Vreemd, bij onze aankomst op de eerste eilanden hadden de inboorlingen amper rijkdommen. Na het doorvaren kwamen we er wel tegen met gouden oorkingen. Ze waren verwonderd over onze bezittingen, terwijl deze niets waard waren. Zo lieten we schoenveters achter. Ik heb zelden mensen zo onder de indruk gezien! Specerijen hebben ze me niet aangeboden, misschien tijdens mijn volgende reis.

Vasco da Gama Wie weet, wie weet ...

Cristoforo Colombo heeft een foto gedeeld.
(1494) 👤👤

Bartholomeu Diaz Wat is dat? Een net om vogels te vangen? Zoiets heb ik nog nooit gezien!

Cristoforo Colombo Het is een harmorca. De Indianen op Espagnola slapen hierin. Toen ik belangstelling toonde, brachten ze voor elke matroos een hangende mat naar het schip. Nu slapen mijn mannen er in aan boord. Droge, ratvrije bedden!

Cristoforo Colombo
(3 augustus 1492) 👤👤

Net vertrokken uit de haven van Palas. Op naar een andere wereld, otro mundo!

Cristoforo Colombo
(3 januari 1492) 👤👤

Eindelijk sponsors gevonden voor mijn reis. Bedankt [Ferdinand](#) en [Isabella](#)!

Ferdinand Graag gedaan. We zien uit naar de schatten die je zult terugbrengen.

FENESTRA

a Bekijk de discussie van Columbus met Diaz en da Gama.

1 Waarover gaat de discussie?

2 In welke eeuw speelde deze discussie zich af?

3 Welke twee landen zullen de hoofdrol spelen in dit hoofdstuk? Hoe weet je dat?

4 Kleur deze twee landen op de kaart en vul de legende aan.

5 In welk domein kun je de ontdekkingsreizen plaatsen?

b Wat bedoelde Columbus met 'otro mundo'?

c Waarom beweerde Vasco da Gama dat hij de route naar Indië zou ontdekken?

d Welke kostbare schatten waren er in Indië te vinden?

e Heeft Columbus deze schatten ook gevonden?

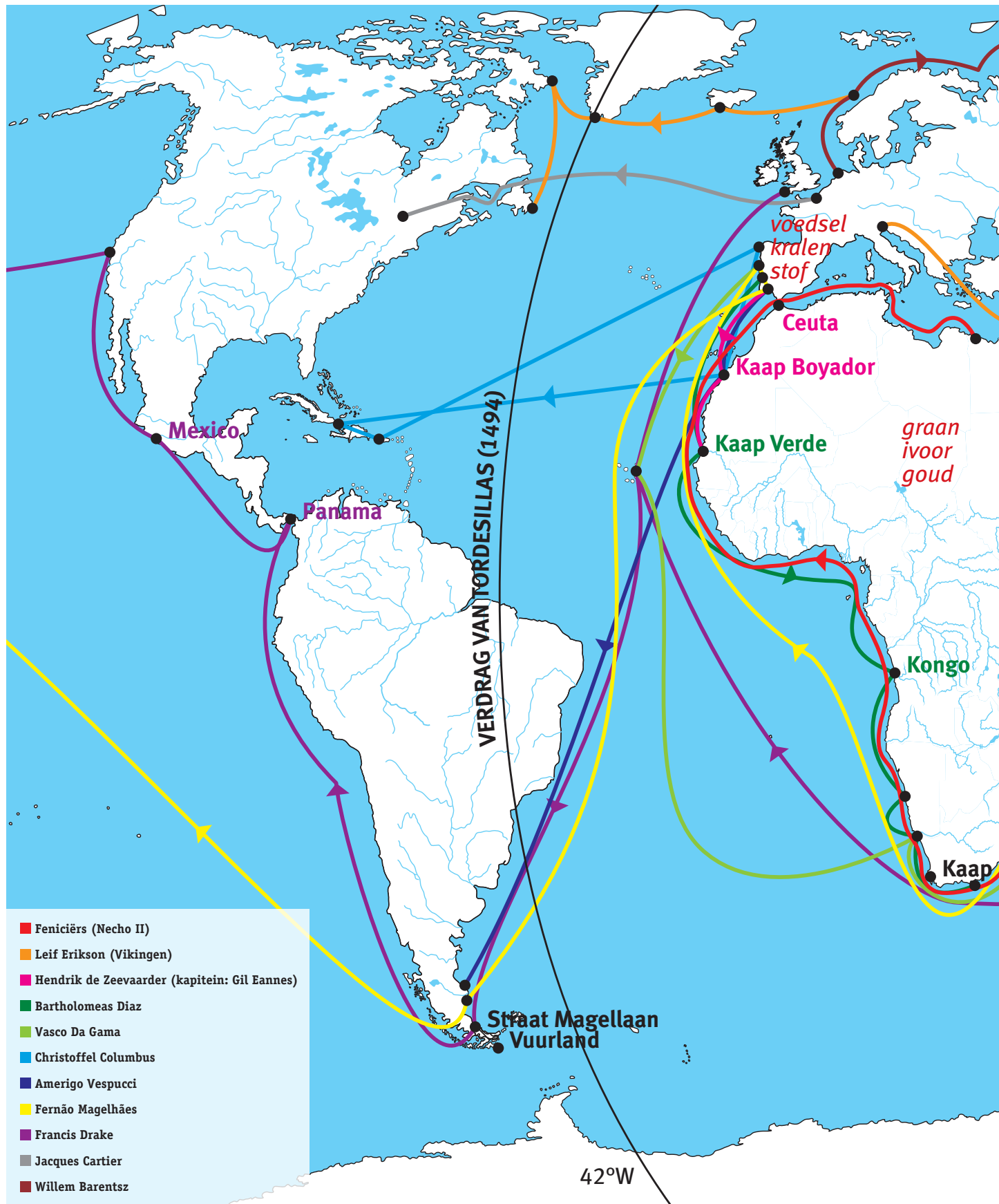
f Wat kreeg Columbus dat zowel da Gama als Diaz niet kregen van de inboorlingen? Waarom was dat belangrijk?

g Waarom heeft Amerika zijn naam niet te danken aan de ontdekking van Columbus?

h Verdeel deze tijdlijn in de zeven periodes van de geschiedenis en kleur de periode van de ontdekkingsreizen geel.

ONTRAFELD

1 De eerste ontdekkers

Bestudeer de afbeeldingen. Gebruik ook de dubbele kaart om de vragen te beantwoorden.

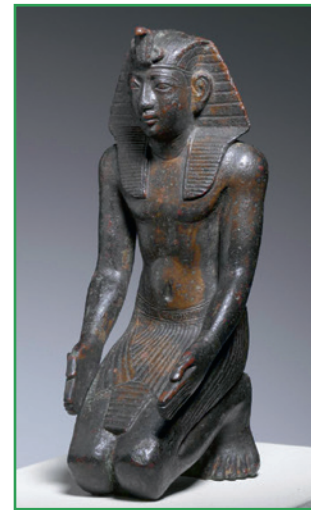
- a 1 Welk volk ontdekte als een van de eerste nieuwe gebieden?

- 2 In wiens opdracht voerden ze deze expeditie uit?

- 3 Wat was het doel van deze expeditie?

- 4 Welke route volgden deze ontdekkers?

- 5 Wanneer vond de expeditie plaats?

Necho II, farao van Egypte, stuurde een Fenicische vloot uit om nieuwe handelswegen te ontdekken (600 v. Chr.).

b

- 1 Over wie gaat deze postzegel?

- 2 Wanneer maakte hij een expeditie?

- 3 Welk land ontdekte hij?

- 4 Uit welk volk was deze man afkomstig?

- 5 Waarom ging dit volk op ontdekking? Denk terug aan de middeleeuwen.

2 Landhandel

- a Wie is er aan het woord in het fictieve reisverslag?

- b Waar werd hij geboren en wanneer leefde hij?

- c Waar reisde hij naartoe? Waarom?

Il Millione

Ciao!

Ik ben Marco Polo. Ik wil jullie graag vertellen over mijn reis naar Cathay in China. Ik was zeventien toen ik voor het eerst met mijn vader Nicolò en mijn oom Maffeo mee mocht in 1271. We reisden met een schip van Venetië, mijn thuishaven, naar Jeruzalem. Weinig mensen durfden de tocht te maken, want sinds de kruistochten konden de christelijke en de islamitische wereld niet meer met elkaar overweg. Aangezien het Turkse Rijk, ook onder invloed van de islam, de weg naar het oosten blokkeerde, had West-Europa een tekort aan specerijen en andere producten uit het oosten. Omdat de houdbaarheid van vers vlees zeer beperkt is, gebruiken we veel kruiden. Zo proef je het minder snel als het vlees al wat rot is.

Vanuit Jeruzalem reisden we over land naar Bagdad, we passeerden Lop, trokken door de Gobiwoestijn en kwamen uiteindelijk in 1275 aan in Khanbaliq (Beijing). Hier ontmoette ik keizer Koebilai Khan. Hij was een rijke en gecultiveerde man. Hij zag potentieel in mij en gaf mij een job. Ik reisde voor hem door Cathay en de rest van Azië (Malakka, Sumatra, Tibet, Sri Lanka, Indië ...) en vergaarde veel kennis over het gebied en de levenswijze van de Aziaten. In 1292 besloten we om naar huis terug te keren. Omdat we nog een laatste missie in Perzië moesten vervullen, duurde onze reis huiswaarts drie jaar.

Eenmaal thuis, herkende niemand me nog. Ik was ondertussen 39 jaar. Venetië was in een oorlog verzeild geraakt met Genua, een andere Italiaanse havenstad. Omdat ik de kant koos van mijn thuishaven, werd ik gevangen gezet. Gelukkig had ik aangenaam gezelschap in mijn cel, Rustichello luisterde naar al mijn verhalen en pende ze neer.

Een goede raad voor een volgende reiziger naar het oosten: zoek een andere weg, want de gevaren schuilen achter elke hoek.

Arrivederci!

d Waarom werden de originele handelswegen uit de middeleeuwen niet meer gebruikt?

e Waarom waren specerijen zo belangrijk?

f Wie stond er aan het hoofd van het Mongoolse Rijk?

g Hoe lang bleef Marco Polo in China? Waarom?

h Waarom weten we zo veel over de reizen van Marco Polo?

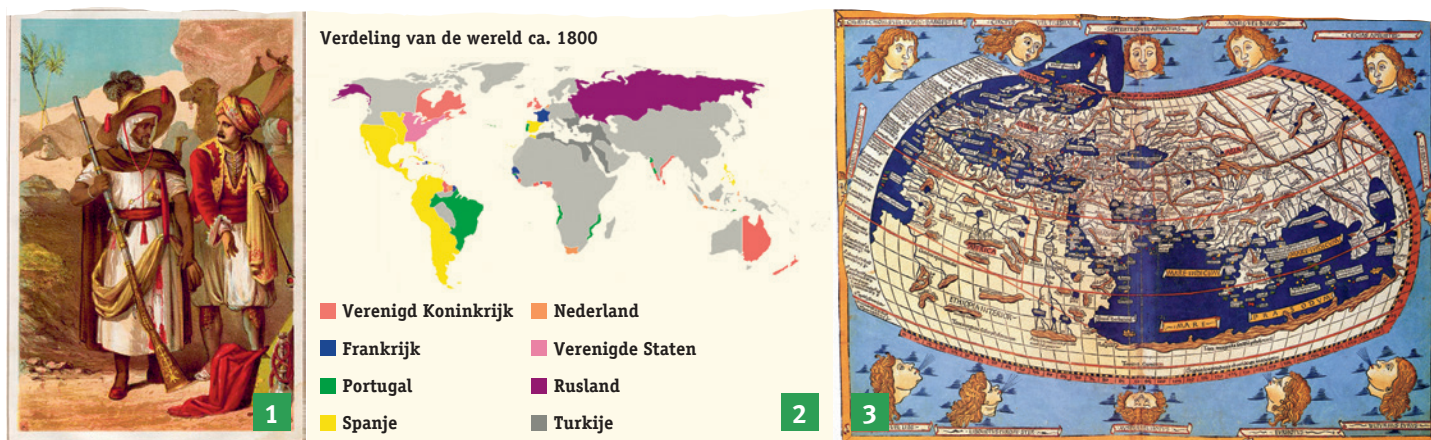
i Welke goede raad gaf Marco Polo mee aan andere reizigers? Hoe denk je dat zij zouden reizen?

j Welk belang had Marco Polo voor de cartografie?

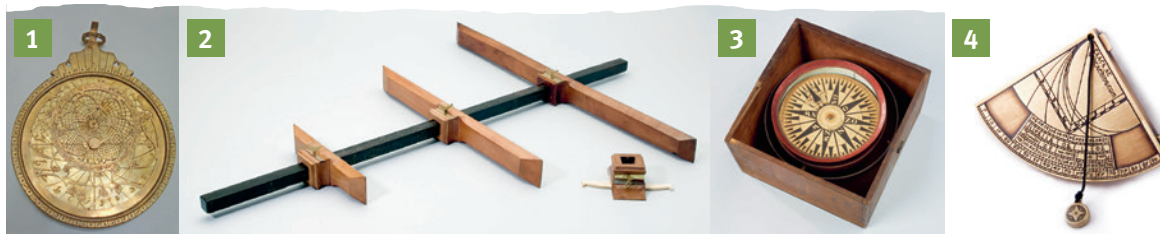
3 Ontdekkingsdrijfveren

a Zet bij elke afbeelding de drijfveer om aan een ontdekkingsreis te beginnen.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

b Reizen over zee was niet evident. Aangezien de wateren nog niet in kaart waren gebracht, moesten de zeevaarders zich baseren op instrumenten. Noteer het nummer van de afbeelding bij de juiste verklaring.

1 jakobsstaf (baculus iacobi)

Dit instrument dient om de hoek van de horizon met de zon te meten. Op deze manier bepaal je de breedtegraad van je positie op zee. De graden kon je aflezen op de staf. De staf is van Arabische oorsprong (14de eeuw).

A

3 kwadrant (quadrans)

Ook met dit instrument kon je de breedtegraad van je positie bepalen. De hoogte werd niet bepaald door de zon, maar door een ster. Het was evenwel minder geschikt bij slecht weer. Door de schommelingen van het schip, hing het schietlood nooit stabiel. (13e eeuw)

B

2 sterrenplukker (astrolabium)

Het astrolabium was verfijnder dan het kwadrant en de voorloper van de jakobsstaf. Ondanks het feit dat ook dit instrument de breedtegraad kan bepalen, geeft het ook de tijd aan. Door de uurhoek werd de sterrentijd berekend. Door omzetting ook de zonnetijd. Het instrument kende zijn eerste leven in de 2de eeuw, maar werd pas echt voor zee-reizen gebruikt in de 11de eeuw.

C

4 kompas

Met het kompas kan je in tegenstelling tot de andere meetinstrumenten de lengtegraad berekenen. Het kompas geeft je ligging weer ten opzichte van het noorden. Ook dit instrument is afkomstig van de Arabieren en bereikte pas in de 12de eeuw Europa.

D

4 Portugal

Prins Hendrik de Zeevaarder (1394 - 1460)

Gebruik de dubbele kaart om de vragen op te lossen.

- a Van waar naar waar reisde Prins Hendrik de Zeevaarder?

- b Welke stad veroverde hij eerst?

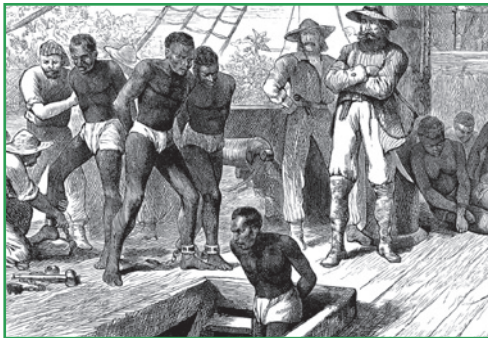
- c Was hij zelf aanvoerder van het schip?

Kaap Bojador

Deze kaap was voor velen een angstbarrière. Ontdekkingsreizigers dachten dat hierachter enkel een groene zee van duisternis schuilde. De zon zou er zo dicht bij de aarde staan dat de mensen zwart kleurden en de zee kookte. Draaikolken en dikke groene mistbanken maakten het onmogelijk om verder te varen. Bovendien zouden er ook zeemonsters zijn, die zich schuilhielden en schepen deden zinken.

- d Waarom voeren de schepen van prins Hendrik niet verder dan Kaap Bojador?

- e Wat gebeurde er toen de Portugezen voet aan wal zetten op het Afrikaanse continent?

- 1 Wat deden ze met de plaatselijke inwoners?

- 2 Welke grondslag werd hierdoor gelegd?

- f Wat valt je op aan de zeilen van het schip?

- 1 Welke kruisvaarders droegen hetzelfde embleem?

- 2 Wat kun je besluiten uit het gebruik van dit embleem?

- 3 Wat zegt dit over de functie (titel) van Hendrik de Zeevaarder?

Bartholomeu Diaz (ca. 1450 - 1500)

- a Werd de kaart hieronder gemaakt ten tijde van Diaz? Verklaar.

Pape Jan was een priester-koning die in het oosten (nu Ethiopië) een groot en machtig rijk bezat. Hij regeerde over het mysterieuze 'christenland' achter de 'moslimlanden'. Na de circulatie van verschillende brieven, zogezegd geschreven door Pape Jan, stuurde koning Johan II van Portugal Bartholomeu Diaz op weg om dit land van welzijn en rijkdom te vinden. Diaz zocht, maar kon niets vinden. In 1488 keerde hij terug naar huis en passeerde hij de stormkaap (Cabo Tormentoso), waar hij in een storm terecht kwam met zijn karvelen en er een sneuvelde. Bij zijn thuiskomst doopte Johan II de stormkaap om tot Kaap de Goede Hoop, omdat er nu hoop was om een weg naar het oosten te vinden door rond Afrika te reizen.

- b Zoek online informatie over het 'karveel'. Wat is dit en wat is er zo speciaal aan?

- c Wat was het doel van Bartholomeu Diaz?

- d Slaagde Johan II in zijn opzet? Verklaar.

- e Waarom veranderde de Stormkaap van naam?

Vasco da Gama (1469 - 1524)

a Lees het fictieve dagboekfragment.

1 Met hoeveel schepen vertrok da Gama op reis?

2 Met hoeveel schepen keerde hij terug?

3 Verklaar het verschil.

Olá!

Ik ben Alvaro Velho, een soldaat op de São Raphaël. Ik heb meer geluk dan mijn scheepsmaten op de São Miguel. Er heerst daar scheurbuik. De bemanningsleden worden zwak, krijgen koorts, blaasjes, ontstoken tandvlees en bloedingen, uiteindelijk sterven ze aan deze vreselijke ziekte. Aangezien we de doden op zee begraven en de bemanning slinkt, hebben we ons vierde schip niet meer nodig. Om zeker te zijn dat de ziekte sterft met het schip, steken we het in brand. Zonde van de opslagplaats in het schip. Nu kunnen we minder handelswaaren laden.

Adeus!

b Gebruik de dubbele kaart en beschrijf de route van de reis.

c Wat was het doel van zijn reis?

1 Welke producten kon hij verhandelen?

2 Welke producten wilde hij krijgen?

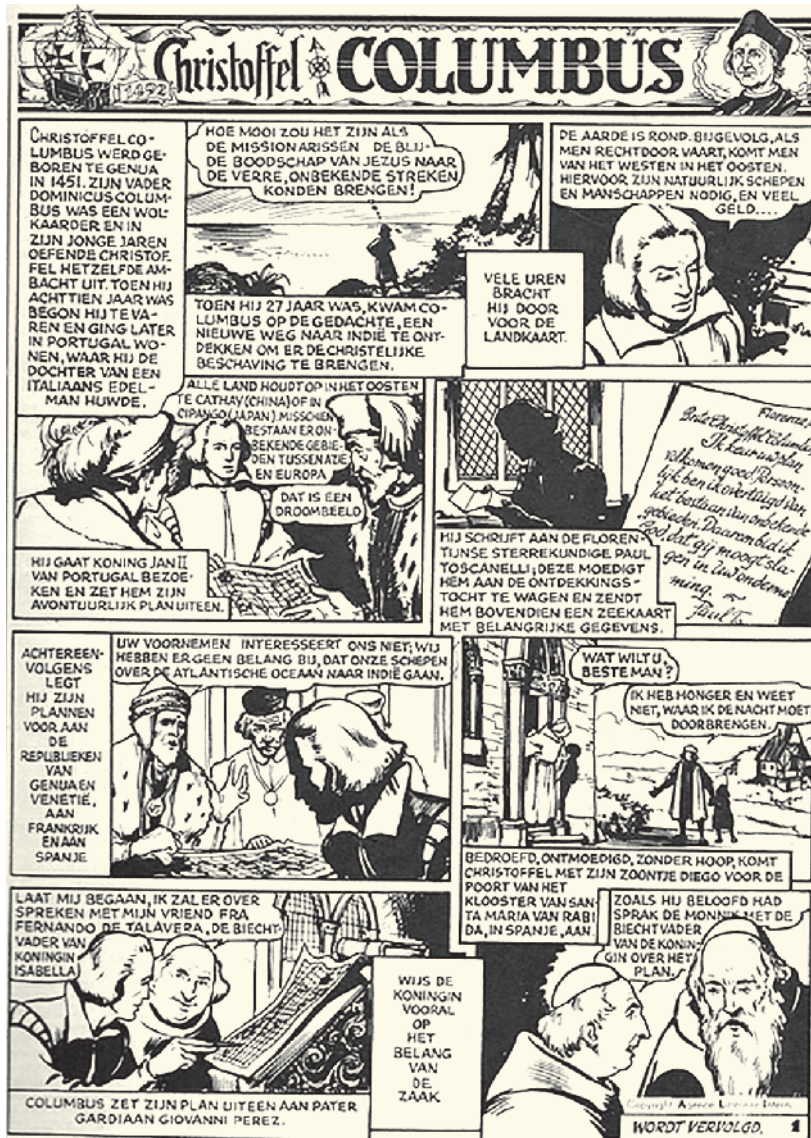
3 De sultan van Indië wilde geen handel drijven. Verklaar.

Dit was de reactie van da Gama op het weigeren van de handel met Europa. Wat zie je? Wat was da Gama van plan?

5 Spanje

a Lees het stripverhaal en los de vragen op.

1 Over wie gaat deze strip?

- Wanneer en waar is hij geboren?

- Wat deed hij toen hij 18 jaar was? Waarom?

2 Met welk doel wilde Columbus nieuwe werelden ontdekken?

- Hoe wilde hij varen en wat hielp hem daarbij?

- Wie benaderde Columbus om zijn reis te financieren? Was dit een succes?

- Wie sprak hij nog aan om zijn reis te financieren?

3 Waar kwam Columbus uiteindelijk terecht?

- Hij liet de pater zijn plannen zien, wat gebeurde hiermee?

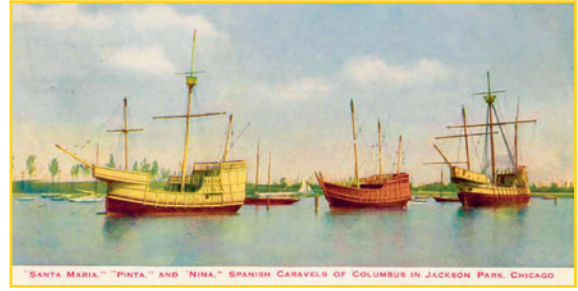
- Isabella had wel interesse in het plan. Wat gaf bij haar de doorslag?

4 Wie kwam hierdoor in het vaarwater van de Portugezen?

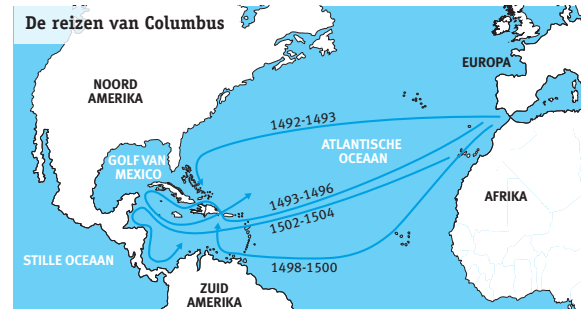
- Kun je voorspellen wat er gebeurde toen beide landen ontdekkingstochten maakten naar overzeese gebieden?

- b Columbus reisde met drie schepen.
1 Wat waren de namen van de schepen?

- 2 Aan boord van welk schip reisde Columbus volgens jou? Waarom?

- c Gebruik een hedendaagse kaart en beschrijf chronologisch de routes van Columbus aan de hand van de detailkaart.

- d Wat gaven de inboorlingen aan Columbus?

- e Niet alle inboorlingen overhandigden schatten. Wat deden ze?

- f Wat deed Columbus om te laten zien dat het vanaf nu zijn land was?

- g Omdat Columbus dacht dat hij een doortocht via het westen naar Indië gevonden had, gaf hij de inboorlingen een sprekende naam. Welke?

Wist je dat ...

... er tijdens Columbus' laatste reis op het eiland Espagnola een dispuut ontstond met de plaatselijke bevolking? Omdat hij de opstand niet kon onderdrukken, werd zijn titel als gouverneur doorgegeven aan iemand anders. Hijzelf werd gevangengenomen en terug naar Spanje gevoerd. Daar belandde hij in een cel en pende zijn verhalen neer. Als laatste wens vroeg hij aan Isabella om met zijn boeien begraven te worden als herinnering aan zijn behandeling.

6 Verdeling tussen Spanje en Portugal

Bestudeer de kaart op blz. 18-19.

- a Na de eerste thuiskomst van Columbus trof koning Ferdinand van Spanje maatregelen. Hij wilde zijn rechten verzekeren op de landen die Columbus ontdekt had en nog zou ontdekken. Zoek op de kaart wat er gebeurde in 1494.

- b Wie ondertekende dit verdrag?

- c Was dit een goede oplossing voor het probleem? Waarom (niet)?

- d Lees de fictieve brief van Fernão Magelhaes aan de koning van Spanje (Karel I van Spanje of Karel V, keizer van het Heilige Roomse Rijk).

Sire

Door mijn kaartonderzoek blijkt dat de Molukken in de Mar Pacifico (Stille Oceaan), niet toebehoren aan de Portugezen. Sta mij toe in Columbus' voetsporen te treden en te bewijzen dat de Molukken Spaans zijn. Wilt u mij manschappen, schepen en voorraden gunnen om deze reis te maken?

Met hoogachting
Fernão Magelhaes

- 1 Met welk doel wilde Magelhaes op ontdekkingsreis?

- 2 Welke tocht wilde hij maken?

- 3 Wat vroeg hij van de koning van Spanje?

- e Noteer de route van Magelhaes aan de hand van de dubbele kaart.

- f Lees het gefingeerde dagboek en los de vragen op.

Dagboek van Antonio Pigafetta aan boord van de Victoria

14 februari 1522

Drie jaar en twee maanden geleden vertrokken we met 240 manschappen en vijf schepen op reis. We voeren vanuit Spanje naar het westen en strandden in Zuid-Amerika. Langs de kust voeren we naar het zuiden, maar des te dieper we kwamen, des te slechter het weer. We sloegen ons winterkamp op bij de Patagones (mensen met de grote voeten). Zo konden we de winter doorkomen en onze schepen herstellen (april tot augustus 1518). Toen het weer het terug toeliet te varen, trokken we verder naar het zuiden. Weken zagen we niets, tot we op 28 september plots in de verte vuren zagen branden. Net voor dit land lag een verlaten zee-engte die we tot Straat van Magelhaes doopten. Verhalen deden de ronde dat tegenover Vuurland (Tierra del Fuego) op de kaap van Zuid-Amerika elfduizend maagden woonden. Onze scheepsmaten zouden maar al te graag aan land gaan, maar we vaarden verder richting westen. We kwamen na de zee-engte in een 'grote zee' terecht, Magelhaes, onze aanvoerder, noemde ze 'Mar Pacifico' of 'Stille Oceaan' omdat het water beduidend kalmer was dan dat van de Atlantische Oceaan. We zeilden drie maanden en twintig dagen zonder vers voedsel. Een ziekte trof onze schepen, een vijftigtal manschappen stierf ten gevolge van gezwollen tandvlees, pijn aan lichaamsdelen, bloedingen ... Sommigen zagen zelfs vuur aan de masteinden, 'Sint-Elmusvuur'. In maart 1521 kwamen we aan op de Ladronen (Dieveeilanden). Hier voelden we ons niet veilig, inboorlingen roofden naar hartenlust zaken van onze schepen. Twee weken later strandden we op de Filippijnen. Hier kregen we voor het eerst goed nieuws te horen! Op een vorige reis werd een Maleisische slaaf door Magelhaes op Malakka gekocht. Toen deze slaaf van boord ging en met de inboorlingen in hun taal communiceerde, konden we niet anders dan vaststellen dat de kring rond was! We hadden het gehaald, we hebben de doorweg naar het oosten, via het westen gevonden! Magelhaes trachtte het christendom te verspreiden over de verschillende eilanden, maar van één eiland kregen we hevig verzet. De inboorlingen vuurden giftige pijlen op ons af en een daarvan raakte Magelhaes. Toen hij stierf, nam João Lopes Carvalho het roer over. Aangezien we hier niet meer welkom waren, zochten we verder naar ons doel, de Molukken, maar slechts twee schepen bleven over na de aanval. Na een aantal maanden zoeken, werd het roer overgegeven aan Juan Elcano. In november van 1521 kwamen we eindelijk op de Molukken aan! We werden goed ontvangen en de Molukken wilden handel drijven. Ze boden ons kokosnoten, bananen, amandelen, suikerriet, gember, rijst, granaatappels en meloenen aan. Omdat de Trinidad, een van de twee overgebleven schepen, water vatte, voeren we met de overgebleven 18 manschappen met de Victoria terug naar huis. Ondertussen zitten we terug op volle zee met onze laadruimte vol specerijen, wel meer dan dertigduizend kilo. Hopelijk komen we snel terug in Spanje aan.

- 1 Hadden ze bij hun aankomst evenveel manschappen en schepen als bij hun vertrek? Verklaar.

- 2 Hoe komt het dat de manschappen een winterkamp moesten opslaan in het midden van de zomer?

- 3 Welke ziekte trof de manschappen op volle zee? Hoe kwam dat?

- 4 Welk verschijnsel wordt in dit dagboekverhaal voor het eerst waargenomen? Zoek op wat dit betekent.

5 Hoe wisten ze dat ze de doorgang via het westen naar het oosten hadden gevonden?

6 Heeft Magelhaes zijn doel kunnen bereiken? Verklaar.

7 Welke producten kregen ze op de Molukken?

8 Wie heeft uiteindelijk de reis rond de wereld voltooid?

9 Na veel onenigheid tussen Spanje en Portugal over de aanspraak op de Molukken werd dit dispuut uiteindelijk beslecht in het _____
in _____.

10 Schrap wat niet past. De Molukken behoorden nu definitief bij Spanje / Portugal.

11 Het huwelijk in 1526 tussen Karel I van _____ en Isabella van _____ maakte dit besluit makkelijker.

7 Engeland, Frankrijk en Nederland

a Plaats het nummer van de afbeelding bij de juiste tekst.

Bonjour!

Van koning Frans I mocht ik met mijn crew Columbus' route volgen, maar in plaats van de omweg langs het zuiden, probeerden we langs het noorden Azië te bereiken. We strandden in Canada. De noordwestelijke doorvaart hebben we nooit gevonden.

Adieu!

Hello!

Ik ben Francis Drake. Achter de rug van koningin Elisabeth I voer ik met mijn Golden Hind naar de Molukken. Last van de Spanjaarden hebben we niet gehad en we keerden terug naar huis met een schip vol specerijen. Eerst was mijn koningin niet tevreden, maar uiteindelijk sloeg ze me tot ridder. Ik vermoed dat ze toen mijn kant koos.

Bye!

Hallo!

Mijn naam is Willem Barentsz. Samen met mijn crew probeerden we een noordoostelijke doorvaart naar Azië te maken. Jammer genoeg kwamen we onderweg vast te zitten in het ijs. We proberen te overwinteren op Nova Zembla, maar ik weet niet of we het zullen halen.

1596

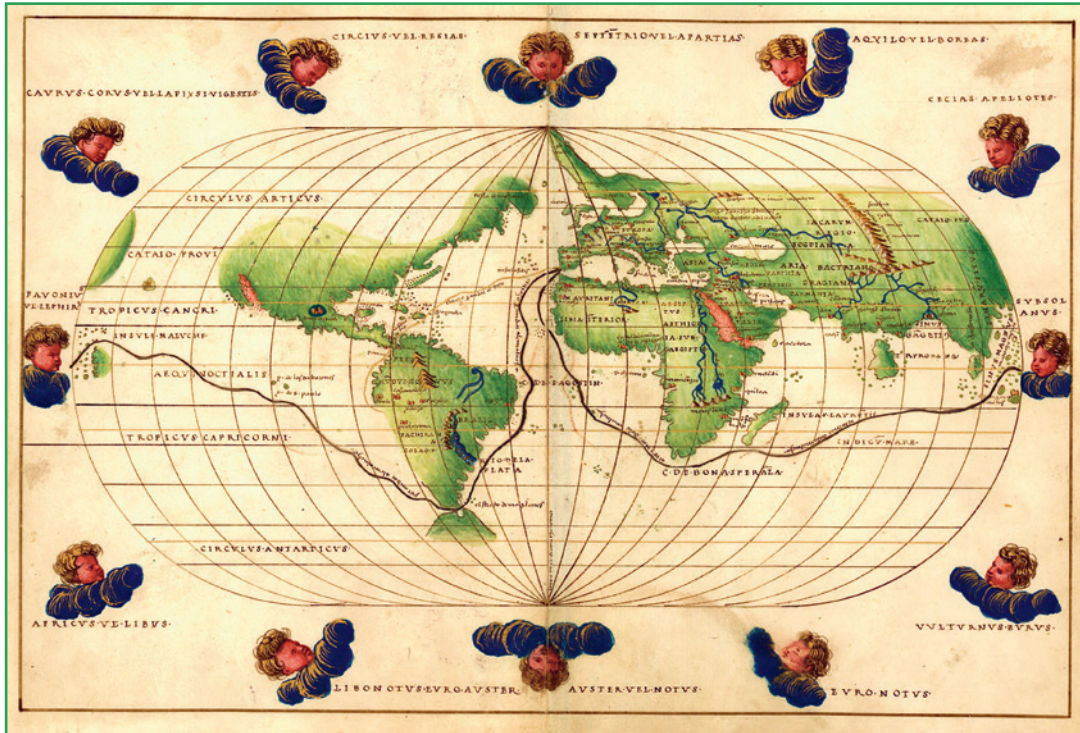
b Welke nationaliteiten hadden de ontdekkingsreizigers?

- _____
- _____
- _____

c Geef de routes die ze probeerden te maken zo nauwkeurig mogelijk weer.

- _____
- _____
- _____

d Battista Agnese, Genuëes en cartograaf, tekende na de thuiskomst van Magelhaes een wereldkaart op basis van de bevindingen van de tot dan toe ontdekte plaatsen.

- 1 Welke delen van de wereld werden gedetailleerd weergegeven?

- 2 Welke delen van de wereld werden weergegeven, maar zonder details?

- 3 Welke werelddelen werden niet weergegeven?

- 4 Hoe werd de wereld in de nieuwe tijd ontdekt? Verticaal / horizontaal.

e Bewijs aan de hand van de afbeeldingen onderaan deze bladzijde dat we nu op een andere manier ontdekken.

f Noteer bij de afbeeldingen meer informatie.

KERN

De eerste ontdekkers

Lang voor de nieuwe tijd aanbrak, ontdekten mensen nieuwe werelden. De eerste reis om Afrika gebeurde rond **600 v. Chr.** door **Farao Necho II** van Egypte. Amerika werd oorspronkelijk ontdekt door de **Vikingen** rond **1000 na Chr.** Zij leefden in een tijd waarin deze ontdekkingen minder impact hadden op het wereldbeeld dan in de nieuwe tijd. Daarom speelden ze een kleinere rol in de geschiedenis van de ontdekkingsreizigers.

Landhandel

Door de kruistochten kwamen de Europeanen in contact met nieuwe volkeren, waaronder de **Chinezen**. Ze leerden nieuwe producten kennen en een economisch netwerk tussen Europa en Azië kwam tot stand. **Arabische handelaars** domineerden in de late middeleeuwen het toneel. Ze brachten over handelswegen luxeproducten, kruiden en edelmetalen van Azië naar Europa. Mede door de reizen van de **Venetiaan Marco Polo** raakte de kennis over Azië in Europa verspreid. De Ottomanen hebben er uiteindelijk voor gezorgd dat nieuwe 'wegen' naar Azië ontdekt moesten worden, want zij blokkeerden de landelijke toegang naar het oosten.

Ontdekkingsdrijfveren

In de nieuwe tijd veranderde het wereldbeeld van de mensen drastisch. Enkele belangrijke factoren speelden mee in de beslissing om een 'tocht' naar onbekende werelden te wagen. Naast de **economische blokkade** naar het oosten, en op politiek vlak het ontstaan van staten en de **uitbreidingspolitiek**, was er een grote vraag naar nieuwe gronden en producten. Ook werkten **nieuwe uitvindingen** (zoals het astrolabium, het magneetkompas, de Sint-Jacobsstaf en het karveel) en de betere **geografische kennis van de wereld** de ontdekkingen van nieuwe werelden in de hand.

Portugal

Hendrik de Zeevaarder (1394 - 1460), een zoon van **koning Johan I van Portugal**, kreeg in **1415** de leiding over een deel van een ontdekkingsvloot. Hij veroverde **Ceuta** (Afrika) en werd gouverneur van de Algarve. Als **grootmeester van de christusorde** kon hij met de in beslag genomen gelden van de **tempeliers** zijn verdere reizen financieren. Zijn doel was het in kaart brengen van de onbekende wereld, maar ook winstbejag en zin in avontuur. Onder leiding van **Gil Eannes** nam hij in **1434 Kaap Bojador** in. Hier stootten ze op inboorlingen, die ze meebrachten naar Portugal. Deze gebeurtenis lag aan de basis van de slavenhandel. In **1445** passeerden ze **Kaap Verde**, maar volledig rond Afrika lukte niet.

Bartholomeas Diaz (ca. 1450 - 1500) kreeg in **1487** als inspecteur van de Koninklijke magazijnen de leiding over drie kleine schepen om een kortere route naar Indië te vinden en om het land van de legendarische **priester-koning Johannes** te ontdekken. Als eerste bereikte hij het zuidelijkste punt van Afrika, dat hij **Cabo Tormentoso** (Stormkaap) noemde. Met twee van de drie **karvelen** kwam hij in **1488** terug thuis aan. **Koning Johan II van Portugal** herdoopte de

Stormkaap tot **Kaap de Goede Hoop**, omdat er nu goede hoop was een nieuwe weg rond Afrika naar Indië te vinden.

Koning Manuel I van Portugal gaf **Vasco Da Gama (1469 - 1524)** en zijn broer de opdracht om opnieuw een poging te wagen om rond Afrika te varen. Samen met zijn broer bereikte Vasco Da Gama **Calicut in Zuidwest-Indië**. Hier hoopten ze op het leggen van nieuwe **handelscontacten**. Jammer genoeg beschikte Vasco Da Gama niet over de te betalen handelstaks en liet hij de kans op handel aan zich voorbijgaan. Uiteindelijk nam hij met geweld Calicut in en **was de zeeweg naar Indië gevonden**.

Spanje

Na een afwijzing door **Johan II van Portugal**, zocht **Christoffel Columbus (1451 - 1506)** zijn heil bij **Ferdinand en Isabella van Spanje**. In **1492** werd uiteindelijk besloten dat hij zijn reis mocht voltrekken. Met **drie schepen** vertrok hij via het westen naar Indië. Hij strandde op enkele eilanden, waaronder **Española**, waar arme inboorlingen woonden. Na deze expeditie volgden er nog drie. Ook tijdens deze expedities ontdekten ze nieuwe gronden, maar weinig goud en grondstoffen. Christoffel Columbus' carrière eindigde in **gevangenschap**, waar hij zijn zeeverhalen neerpende en zo zorgde voor het bewijs dat hij als eerste **Amerika** ontdekte. Hij hield vol dat hij een doorgang naar **Indië** gevonden had via het westen. Daarom werd Amerika genoemd naar de ontdekkingsreiziger **Amerigo Vespucci (1454 - 1512)**, die wel claimde een nieuwe wereld te hebben ontdekt.

Verdeling tussen Spanje en Portugal

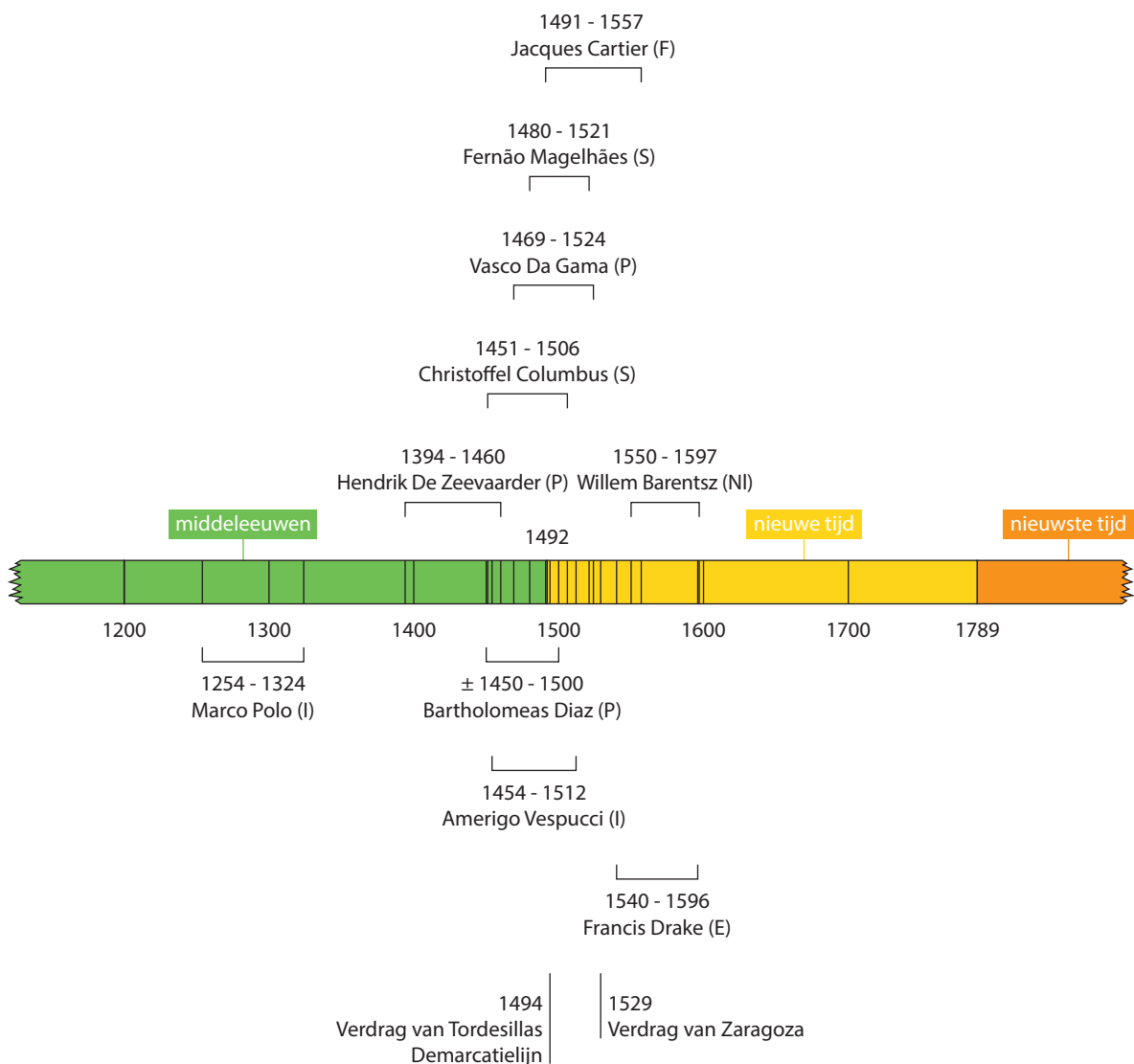
Doordat zowel Spanje als Portugal nieuwe werelden wilden ontdekken over zee, was er onenigheid over wie waar expedities mocht uitvoeren. Uiteindelijk werd deze discussie beslecht in het **Verdrag van Tordesillas (1494)**. Alles ten **westen** van deze lijn was voor **Spanje**, alles ten **oosten** was voor **Portugal**. Aangezien de wereld rond is, bleef de discussie open. De **Molukken** lagen op de grens tussen het Spaanse en Portugese territorium. **Fernão Magelhães (1480 - 1521)** nam de taak op zich deze eilanden Spaans te maken. Hij vertrok via het **westen (Straat van Magelhães)** om langs Indië terug Spanje te bereiken. Uiteindelijk stierf Fernão Magelhães en maakte **Juan Elcano** de cirkel rond. **De eerste reis om de wereld was gemaakt!** Door het **Verdrag van Zaragoza**, waarin een nieuwe demarcatielijn beslecht werd, behoorden de Molukken vanaf **1529** definitief tot Portugal.

Engeland, Frankrijk en Nederland

Behalve Portugal en Spanje, die overduidelijk de leiding namen in de ontdekkingsreizen, probeerden ook andere landen de sprong in het diepe te wagen. **Francis Drake (1540 - 1596)**, die onder het bewind van **koningin Elizabeth I** leefde, probeerde het koloniale imperium van de Portugezen en de Spanjaarden te breken. Hij voer als **eerste Engelsman rond de wereld**. **Jacques Cartier (1491 - 1557)**, een **Fransman**, wilde onder het bewind van **Frans I** een westelijke vaarweg naar de Stille Oceaan vinden. Hij slaagde hier niet in, maar strandde in **Canada**. **Willem Barentsz (1550 - 1597)**, een **Nederlander**, probeerde de noordoostelijke doorvaart naar Azië te maken, maar stierf uiteindelijk boven Noorwegen op het eiland **Nova Zembla** aan de koude temperaturen.

De wegen naar nieuwe werelden lagen open. De tijd van veroveringen was aangebroken.

HISTORISCH SPEUR- EN DENK HET LEVEN AAN BOORD VAN EEN SCHIP

“Drie maanden en twintig dagen kregen we geen vers voedsel te eten. We aten beschuit die niet langer beschuit was, maar beschuitpoeder waarin wormen kronkelden. Die hadden de beschuit helemaal aangevreten. Alles stonk naar de urine van de ratten. We dronken gelig water dat sedert lang bedorven was. We moesten zelfs, om niet te sterven van de honger, stukken leer eten. Dat rukten we af van het gangboord waar het was aangebracht om het touwwerk niet te laten slijten. Deze stukken leer die de hele tijd waren blootgesteld aan water, zon en wind bleken zo hard dat we ze vier of vijf dagen in zeewater moesten weken om ze opnieuw soepel te maken. Daarna kookten we ze zodat we ze konden kauwen. En meer dan eens waren we gedwongen zaagsel of zelfs ratten te eten. Er werd zo'n jacht gemaakt op die knaagdieren dat ze werden verkocht voor een halve dukaat per stuk. Maar erger dan alle andere tegenslagen was het volgende: het tandvlees van boven- en ondertanden van sommige mannen zwol, zodat ze onder geen enkele omstandigheden konden eten en dus stierven. Negentien mannen stierven van deze ziekte als ook de reus samen met de Indiëan van het land Verzin (Brazilië). Vijfentwintig of dertig mannen kregen pijnen in armen, benen of op andere plaatsen, zodat er maar enkelen gezond overbleven.”

Fragment uit het dagboek van Pigafetta over de eerste reis rond de wereld (1519-1522).

- a Ontleed de bron met behulp van het Janusje-van-alles.

- b Omschrijf in eigen woorden de levensomstandigheden aan boord van een schip.

- c Leg een verband tussen de daling van de inheemse bevolking van Amerika en Afrika na de ontdekking ervan en het leven op een schip?

- d Welke ziekte beschreef Pigafetta?

Uit het dagboek van Willem Barentsz

“Wij gingen daar aan land (Nova Zembla) tot ons groot geluk, want we vonden er Lepelblad dat ons heel goed van pas kwam, het leek wel of God de Heer ons daarheen had gestuurd, want we hadden veel zieken, we werden door scheurbuik zelf zo erg geplaagd, dat we nauwelijks verder konden, en dit Lepelblad verlichtte ons wat, want het hielp ons zo en opmerkelijk snel ... We aten ze uit de hand bij grote hoeveelheden op, omdat we in ons land veel over hun kracht gehoord hadden, maar we merkten dat die kracht nog groter was dan we gedacht hadden.”

e Wat hielp volgens Willem Barentsz tegen deze ziekte?

f Ga op zoek naar meer informatie.

1 Komt de ziekte vandaag nog voor?

2 Wat is de oorzaak van de ziekte?

3 Hoe kan de ziekte voorkomen worden?

4 Hoe kan de ziekte genezen worden?
